

ویلیام تگری

بازار خودفروشی

ترجمه
منوچهر بدیعی

انتشارات نیلوفر

Thachery, William Makepeace.

تکری، ویلیام میکپیس، ۱۸۶۳-۱۸۱۱.

بازار خودفروشی / ویلیام تکری: ترجمه منوچهر بدیعی. - [تهران]: نیلوفر، ۱۳۶۸.

ISBN 978-964-448-104-8

[۸۶۸] ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Vanity fair.

عنوان اصلی:

چاپ سوم: ۱۳۸۹.

۱. داستانهای انگلیسی - قرن ۱۹. الف. بدیعی، منوچهر، ۱۳۱۸ - مترجم.

ب. عنوان. ج. عنوان: یاوه بازار.

ت ۶۶۷

۸۲۳/۸

۲ ی ۸ ت / PZ ۳

*م ۶۸۱۲۲۰

۱۳۶۸

کتابخانه ملی ایران

چاپ سوم: ۱۳۹۳

چاپ دوم: ۱۳۷۱

چاپ اول: ۱۳۶۸

چاپ ششم: ۱۴۰۰

چاپ پنجم: ۱۳۹۸

چاپ چهارم: ۱۳۹۶

www.ketab.ir

انتشارات نیلوفر خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، تلفن: ۶۶۴۶۱۱۱۷

ویلیام تکری

بازار خودفروشی

ترجمه منوچهر بدیعی

حروفچینی: شبستری

چاپ اول: ۱۳۶۸

چاپ ششم: بهار ۱۴۰۰

چاپ دیا

شمارگان: ۱۶۵۰ نسخه

همه حقوق محفوظ است.

فروش اینترنتی: niloofarpublications.com

یادداشت مترجم درباره عنوان کتاب

در راه ما شکسته دلی می‌خرند و بس
بازار خودفروشی از آن سوی دیگر است
حافظ

سلیمان حسیم در دیباچه فرهنگ بزرگ فارسی- انگلیسی نوشته است:
«روزی به خاطر دارم من باب امتحان از رفیقی پرسیدم «خودفروشی»
یعنی چه؟ بی‌درنگ جواب داد «فداکاری» که خیلی باعث تعجب
اینجانب گردید. اتفاقاً مرد مسن‌تر و ظاهراً محراب‌تری فرارسید و مدعی
از او تصدیق جواب خود را خواستار شد. با اینکه گمان نمی‌بردم کسی
غیر از آن رفیق در این معنی به غلط رفته باشد آن شخص ثالث نیز گفت
«خودفروشی یعنی فداکاری» و صدچندان بر شگفت من افزود و هرچه
گفتم «خودفروشی» بطور اکثر به معنی «خودنمایی و تمجید از خود»
استعمال شده مدعی همچنان در عقیده خود مصر بود تا اینکه شخص
فهمیده‌تری وارد شده با این دلیل ساده هر دوی آنها را متقاعد ساخت که
«فداکاری» وقف خویشتن است در مقابل هیچ ولی «خودفروشی» انتظار
چیزی است در ازای فروختن خویش.

(حسیم، سلیمان، فرهنگ بزرگ فارسی- انگلیسی، چاپ ششم،
تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۶۴، دو جلد، ج ۱، ص ۸)

دشواری مترجم این کتاب در انتخاب عنوان «بازار خودفروشی» از
آنچه بر سر سلیمان حسیم آمده بیشتر بوده است چون در آن نیم‌قرنی که
بر سخنان حسیم گذشته است، «خودفروشی» به معنای «فاحشگی» نیز
باب شده است و از این لحاظ بر عنوان «بازار خودفروشی» ایراد گرفته‌اند
که موهم معنای نامناسبی است. شاید به همین سبب بوده است که
نجف دریابندری، مترجم و نویسنده ارجمند، در هنگام ترجمه فصل
اول این داستان عنوان «یاوه‌بازار» را برای این رمان برگزیده است.
(مجله سخن، دوره یازدهم، شماره ۷، آبان ۱۳۳۹، ص ۷۸۶). فرح

یک‌رنگی (دواجی) نیز که خلاصهٔ این رمان (در حدود يك هشتم آن را) برای جوانان ترجمه کرده است همان عنوان «یاوه‌بازار» را بر ترجمهٔ خود گذاشته است.

ایراد دیگری نیز بر عنوان «بازار خودفروشی» می‌گیرند و آن اینکه «خودفروشی» فقط به معنای «خودستایی و خودنمایی» است و همهٔ معانی واژهٔ Vanity را (که به معنای بی‌حاصلی و بیهودگی و بی‌ارزشی و حماقت و کبر و رعونت نیز هست) نمی‌رساند.

پاسخ ایراد اول آن است که معنای اصلی «خودفروشی» در ادبیات فارسی، یعنی معنایی که بر طبق لغتنامهٔ دهخدا در اشعار شاعرانی مانند سلمان ساوجی و حافظ و صائب آمده است، به هیچ تعبیر «فاحشگی» نیست. «خودفروشی» در ادبیات فارسی به معنای جلوه‌فروشی، خودنمایی و خودستایی و کبر و رعونت آمده است. حتی در زبان امروز یعنی در زبان عامهٔ مردم «خودفروشی»، اگر به کار رود، به معنای فحشا به کار نمی‌رود بلکه دستهٔ خاصی از مردم که به نحوی با این مسئله سروکار دارند برای رعایت ادب «خودفروشی» را به آن معنی به کار می‌برند و کاربرد آن دستهٔ خاص نمی‌تواند ملاک تعیین و تحدید معنای واژه باشد.

اما ایراد دوم دو پاسخ دارد. یکی آنکه «خودفروشی» در زبان فارسی فقط به معنای «خودنمایی» نیست بلکه به معنای کبر و رعونت و «خود را پیش انداختن» نیز هست. دیگر آنکه تکرری در عنوان داستان خود تمام معانی واژهٔ Vanity را در نظر نداشته است بلکه این واژه را به معنای محدودی که معادل «خودفروشی» است به کار برده است.

تکرری عنوان داستان خود را از کتاب «سلوک زائر» اثر جان بانیان گرفته است. در کتاب بانیان، زائر مسیحی در سیر و سلوک خود از شهری خیالی به نام Vanity می‌گذرد که بازاری دارد. بانیان نیز این واژه را با اشاره به عهد عتیق (کتاب جامعه) به کار برده است. در کتاب جامعه در وصف زندگی و بیهودگی آن واژه‌های Vanitas vanitatum آمده است که در زبان فارسی به «باطل اباطیل» و «بطالت و در پی باد زحمت کشیدن» ترجمه شده است. بانیان واژهٔ Vanity را به معنای محدودتری آورده که رنگ فلسفی کمتری دارد، به معنای دنیایی از «ضیاع و عقار و کسب و کار و منزلت و حشمت و جاه و لقب و مُلک و مملکت و لذت

و شهوت و شادی و روسپیان و قوادان و اهل و عیال و اولاد و خادم و مخدوم و زندگی خاکی و اصل و نسب و غبار تن و جان و سیم و زر و مروارید و جواهر و چه چیزهای دیگر.

اما به گفته والتر آلن، رمان‌نویس و محقق و استاد زبان و ادبیات انگلیسی، تکرر عنوان Vanity Fair را به معنایی به‌کار برده است که با معنای مورد نظر بانیان تفاوت بسیار دارد: «در نظر بانیان Vanity Fair تمامی جامعه و در واقع بر تمام فعالیت‌های انسان، بجز يك فعالیت، دلالت دارد. . . . در نزد تکرر معنای واژه vanity و تمام مفهوم Vanity Fair تغییر یافته است. . . . و دیگر به معنای هرآنچه باطل و بی ارزش و دام فریب و وهم است نیست بلکه فقط به معنای خودستایی و میل وافر به آن است که مردم خود شخص را آدم خوبی بپندارند» و این دقیقاً همان «خودفروشی» در زبان فارسی است.

و سرانجام: مترجم نتوانست از ترکیب «بازار خودفروشی» که یکی از بزرگترین شاعران ما در یکی از بهترین ابیات خود به‌کار برده و نزدیکترین معادل برای عنوان این داستان است، بگذرد.

مترجم

بهمن ۱۳۶۷

www.ketab.ir